

Den Haag, 30 juni 2016

Op 2 mei jl. heeft u mij de brief doorgestuurd van J.K. te R. van 21 april 2016 inzake de (eenmalig te gebruiken) verhoogde schenkingsvrijstelling eigen woning van € 100.000 (bedrag 2017) die per 2017 in werking treedt (verder: structureel verhoogde schenkingsvrijstelling eigen woning). U vraagt mijn reactie op deze brief.

In de brief van J.K. te R. staat beschreven dat zij in 2013 en in 2015 schenkingen aan hun dochter hebben gedaan om haar in een echtscheidings situatie financieel te ondersteunen. Daarbij heeft de dochter voor de schenking in 2013 gebruikgemaakt van de (eenmalig te gebruiken) algemene hoge vrijstelling van € 24.676 (bedrag 2013) voor schenkingen door ouders aan een kind tussen 18 en 40 jaar. Zij geven aan dat de optie om gebruik te maken van de (eenmalig te gebruiken) tijdelijk verhoogde schenkingsvrijstelling eigen woning in 2013 niet aan de orde was, omdat de gezamenlijke koopwoning van hun dochter en ex-schoonzoon niet verkocht kon worden, mede omdat de woning qua hypotheekschuld onder water stond. Om die reden heeft hun dochter haar intrek genomen in een huurwoning en geen andere woning kunnen aankopen. In maart 2015 is het huis uiteindelijk met een restschuld verkocht. De ouders hebben in 2015 een schenking aan hun dochter gedaan om onder andere haar deel van de restschuld te kunnen betalen. Over deze schenking hebben zij aangifte schenkbelasting gedaan zonder beroep te doen op een vrijstelling. Op deze schenking is de gewone jaarlijkse kindvrijstelling van € 5.277 (bedrag 2015) van toepassing. Toen de ouders eind 2015 hoorden van de invoering van de structureel verhoogde schenkingsvrijstelling eigen woning per 1 januari 2017 verkeerden zij in de veronderstelling dat hun dochter daarop een beroep zou kunnen doen bij een schenking van haar ouders voor een eigen woning. Dat blijkt echter niet zo te zijn. Zij menen dat dit toch niet de bedoeling kan zijn.

Ik vind het bewonderenswaardig dat deze ouders hun dochter willen helpen met het weer opbouwen van haar bestaan na een echtscheiding. Dat neemt echter niet weg dat bij de totstandkoming van de structureel verhoogde vrijstelling er uitdrukkelijk is gekozen voor de vormgeving van het overgangsrecht zoals dat nu luidt. Onderstaand zal ik dat nader toelichten.

De Successiewet 1956 kent voor een schenking door een ouder aan een kind een jaarlijkse vrijstelling van € 5.304 (bedrag 2016). Dit betekent dat een kind elk jaar van zijn ouders tot dat bedrag belastingvrij een schenking kan ontvangen. Naast deze jaarlijkse vrijstelling zijn er enkele hoge schenkingsvrijstellingen die een eenmalig karakter hebben. Dit betekent dat de jaarlijkse vrijstelling eenmalig voor een schenking van ouders aan een kind tussen 18 en 40 jaar kan worden vervangen door de algemene hoge vrijstelling (€ 25.449 in 2016) of door de hoge vrijstelling voor een dure studie of voor een eigen woning (€ 53.016 in 2016). Voor de structureel verhoogde schenkingsvrijstelling eigen woning geldt hetzelfde. Er kan in beginsel geen beroep worden gedaan op die vrijstelling indien er al gebruik is gemaakt van een hoge vrijstelling door het kind voor een schenking van de ouders, tenzij wordt voldaan aan een van de in het overgangsrecht opgenomen uitzonderingen.

Tijdens de parlementaire behandeling van de structureel verhoogde schenkingsvrijstelling eigen woning is nadrukkelijk ingegaan op de vormgeving van genoemd overgangsrecht. In de memorie van toelichting bij het Belastingplan 2016¹ staat het volgende over het overgangsrecht: «De verhoogde schenkingsvrijstellingen zijn eenmalige vrijstellingen. De hoofdregel is dat de verkrijger per schenker eenmaal in zijn leven van één van de regelingen gebruik kan maken. In 2013 en 2014 is eenieder in de gelegenheid gesteld om eerdere schenkingen voor de eigen woning aan te vullen tot de voor die jaren geldende verhoogde vrijstelling van € 100 000². Op grond van het thans voorgestelde overgangsrecht gaat een vergelijkbare regeling ook gelden voor diegenen die in de kalenderjaren 2015 en 2016 gebruikmaken van de voor die jaren geldende verhoogde schenkingsvrijstelling voor de eigen woning van € 53.016 (bedrag 2016). Zij kunnen in de kalenderjaren 2017 en 2018 bij een schenking voor de eigen woning nog een vrijstelling toepassen tot het bedrag waarmee de met ingang van 2017 geldende vrijstelling voor de eigen woning de thans bestaande verhoogde vrijstelling van € 53.016 (bedrag 2016) te boven gaat. Het overgangsrecht wordt daarmee – in combinatie met de tijdelijke verhoogde vrijstelling in 2013 en 2014 – zodanig vormgegeven dat eenieder de mogelijkheid krijgt of heeft gehad om vrij van schenkbelasting te schenken tot € 100.000 voor de eigen woning.»

Op grond van het vastgestelde overgangsrecht kunnen degenen die in 2013 geheel of gedeeltelijk gebruik hebben gemaakt van een hoge vrijstelling (of van een verhoogde vrijstelling) geen gebruik maken van de met ingang van 1 januari 2017 geldende structureel verhoogde schenkingsvrijstelling eigen woning. Dit betekent dat J.K. te R. niet voldoet aan de voorwaarden van het overgangsrecht voor de structureel verhoogde vrijstelling eigen woning, omdat zij in 2013 reeds gebruik hebben gemaakt van een hoge vrijstelling.

De Staatssecretaris van Financiën,
E.D. Wiebes

¹ Kamerstuk 34 302, nr. 3, p. 29.

² Ter nadere toelichting wordt opgemerkt dat de tijdelijk verhoogde vrijstelling eigen woning van € 100.000, zoals die van kracht was van 1 oktober 2013 tot en met 31 december 2014, onder andere de mogelijkheid bood vrij van schenkbelasting een schenking te doen voor de aflossing van hypotheekschulden inclusief eventuele restschulden.